

Život na Luštici

PANORAMSKA RUTA

*Razbij svakodnevnicu i otkrij dragulje
skrivene nedaleko od Tivta i Herceg Novog.*

izi. **TRAVEL**
the storytelling platform

Panoramski put “Život na Lušćici”, se nalazi na poluostrvu Luštica koje je administrativno podijeljeno na tivatški dio - **Krtoli** i hercegnovski – **Luštica**. Poluostrvo je dugo 13 kilometara, a njegova površina iznosi 47 kvadratnih kilometara. Ruta je osmišljena za vaše maksimalno uživanje i komfor! Potrebno je pratiti braon putokaz sa brojem rute 3E i već si na pravom putu.

Audio vodič panoramskog puta “Život na Lušćici”

Za potpuni ugođaj, na vašim mobilnim telefonima, instalirajte aplikaciju **izi.travel** i angažuj audio vodič **“Život na Lušćici”** da dočara svaku od tačaka na vašem putovanju.

Dužine rute: 40 km

Početak rute: kružni tok Tivat/Kotor/Budva (prema Krtolima i Lušćici)

Pravac kretanja: Solila - Krašići – Zabrdje – Klinci – Tići – Radovanići – Zambelići – Brguli – Mardari – Luštica Bay – Radovići – Đuraševići – Solila.

Zastani u prirodnom rezervatu Solila i sa aplikacije **Izi.travel** angažuj audio vodič “**Specijalni prirodni rezervat Tivatska solila**”, prošetajte označenim stazama i poslušajte priču o prirodnom rezervatu Solila.

Nastavite vožnju poluostrvom Luštica koristeći audio vodič “**Život na Luštici**”, prartite tačke sa audio vodiča i uživajte slušajući priču o istoriji, kulturi, običajima i načinu života ljudi sa ovog područja. Zavirite u ribarska naselja **Bjelila i Stari Krašići** i razgovarajte sa mještanima koji će vam dočarati život na moru.

Krenite dalje prema luštičkim selima **Zabrđe, Klinci**, pratite instrukcije sa audio vodiča, skrenite i obavezno posjetite **Rose**, najstariju luku u Boki kotorskoj i cijelom crnogorskom primorju. Rose su bile poznate i kao karantin za brodove prilikom ulazka u Bokokotorski zaliv za vrijeme mletačke uprave.

Život na Luštici, oduvijek je bio podređen radu, odnosno poljoprivredi, maslinarstvu i stočarstvu. Tako je i danas. **Maslinjaci** na koje nailazite smatraju se jednim od simbola poluostrva. Pod krošnjama ovog drveća stasale su brojne generacije, hranile se i školovala, pa je maslina za luštičane više od običnog ploda. Nekada je skoro svaka kuća imala svoj mlin za cijedenje ulja, koje se kao gotov proizvod otkupljivalo na Rosama i izvozilo na domaća i strana tržišta. Stare kamene kuće, osim maslinjacima, okružene su lovorikom i rogačem, biljnim vrstama koje su na Lušći imale široku primjenu. Luštica je puna **ljekovitog bilja** poput pelina, smilja, kantariona, majčine dušice, kamilice, metvice i dr. Od njega se prave sapuni, kuvaju čajevi, a dodaje se u sir, rakiju i ulje. Posebno je cijenjeno samoniklo bilje, poput žučenice i šparoge, od kojih se pravi salata, pite i kolači. Na poluostrvu raste i **maginja**, mediteranska makija čiji se bobičasti plodovi zacrvene u jesenjim danima, a interesantno je da Luštičani od njih prave rakiju “**maginjaču**” kojom dočekuju goste. Preporuka je da budete njihov gost kako bi, uz čašicu maginjače i ukusne zalogaje, otkrili još tajni života na Luštici.

Prolazeći kroz luštička sela primjetićete specifičan oblik zidanja međa. Riječ je o **suhomeđi**, odnosno suvozidu, koji nigdje nije tako dominantan u prostoru kao na Luštica. Kilometri i kilometri međa svjedoče o vjekovima uzgajanja maslina. Osim međa, Luštičani su za sobom ostavili i druge forme suvozidanja poput voltova, gumna, skala i panjega.

Tokom putovanja, pored prekrasnog pogleda duž cijele rute, posjetioi mogu da obidu brojna **ruralna područja**, poljoprivredna gazdinstva koja nude lokalne specijalitete, uživaju u pješačkim i biciklističkim stazama, a mogu da obidu i kulturno istorijske spomenike i druga atraktivna mjesta kojima je Luštica prebogata. Na poluostrvu Luštica postoje ukupno **32 crkve**, od kojih su 7 rimokatoličkih i 25 pravoslavnih. **Austrougraske tvrđave**, zaboravljena graditeljska baština i nepriznati spomenici kulture, su izuzetno interesantni turistima.

Plaže luštičkog poluostrva su prekrasne, sa čistom vodom, dobro uklopljenim ugostiteljskim objektima, mirom i tišinom, jednostavno, idealna mjesta za uživanje. Od brojnih plaža koje krase Luštičko poluostrvo, a koje je nemoguće sve nabrojati, izdvojćemo samo neke: Solila, Rose, Žanjice, Mirišta, Ponta vesla, Oblatno, Velja Spila, Plavi horizont...

Svaki kutak poluostrva Luštica je **vidikovac** sam po sebi. Jer, baš sa svake lokacije se može vidjeti čarobni Bokokotorski zaliv ili otvoreno morsko plavetnilo. Iako je tako, neka mjesta su se ipak izdvojila pa zato, tokom vašeg otkrivanja Luštice, obavezno zastanite na nekom od brojnih vidikovaca na koje ćete naići: Solila, Gošići (kod crkve Sv. Luke), Bogišići (kod crkve Sv. Ivana i Sv. Jovana), vidikovac kod crkve Sv. Petra i Sv. Pavla, vidikovac Klinci iznad Rosa odakle se pruža pogled na Herceg Novi, Obosnik najviši vrh luštičkog poluostrva, Luštice Bay nezaobilazni sklad prirode i luksuza.

Uvala Trašte odnedavno je postala mjesto koje odiše prefinjenim luksuzom. Novo turističko naselje **Luštica Bay** izgrađeno je po uzoru na stara bokeljska sela, ali sa daškom glamura. To je mondensko ljetovaliste sa ekskluzivnim hotelima, vilama i marinom za jahte, ali je zamišljeno i kao grad sa svim sadržajima potrebnim za kvalitetan život. Moglo bi se reći da je Luštica Bay na poluostrvo donijela, pored glamura, bogat društveni život. Jer, za razliku od ostalih luštičkih sela, ovo obiluje događajima – festivalima, koncertima, ali i brojnim sportskim aktivnostima kojima su ubrzali puls života na poluostrvu.

Saborni hram Sveti Nikola, star više od 900 godina, predstavlja pravu riznicu života na Luštici. Sveti Nikola je, prema hrišćanskom vjerovanju, zaštitnik pomoraca, zato ne čudi da je upravo ovaj hram najznačajniji vjerski objekat na poluostrvu, jer su luštičani poznati kao veoma dobri i iskusni pomorci. Takav je bio i **Petar Zambelić**, kapetan čija se spomen-ploča nalazi u zaseoku Zambelići. Upravo iz te kuće krenula je priča vrsnog i neobičnog pomorca, zaslužnog za mnoge navigacione karte koje se i danas koriste. Osim što je bio kapetan duge plovidbe i smjelo ulazio u nedovoljno istražena područja, poput Magelanovog prolaza, Petar Zambelić je tragao za zlatom, lovio foke i upadao u razne avanture. Rođen je 1849-te, a nastradao 1903-će godine, prilikom prevrtanja jedrilice.

Krtoli, najuži i najniži dio poluostrova Luštice, čini više povezanih naselja, prepoznatljivog mediteranskog šarma.

Radovići, najveće mjesto i centar Krtola, su poznati po Pržnu, uvali koja je zbog sitnog pijeska, borove šume i maslinjaka, omiljena među turistima. Na prvi pogled, niko ne bi rekao da je ovo krtoljsko selo bilo naseljeno još u doba Ilira. Priča se da je na mjestu crkve Sv. Luke, koja se nalazi u obližnjem selu Gošići, postojala misteriozna ilirska građevina. Vjeruje se i da se na mjestu crkve Sv. Gospođe koja dominira Radovićima, nekada nalazio stariji hram. Sve crkve čuvaju značajne relikvije, a posebno je interesantan felon, bogato ukrašen zlatovezom, dar crnogorskog vladara i duhovnika Petra I Petrovića Njegoša, koji se čuva u crkvi Sv. Luke u Gošićima. Crkve Sv. Jovana i Ivana, jedna pravoslavna, a druga katolička, toliko su blizu da im se ograde dodiruju, što je možda najslikovitiji prikaz suživota na Luštici. Tu su i zaseoci Bogišići i Đuraševići, odakle su potekle ribarske porodice koje su formirale naselja Bjelila I Kakrc. U blizini se nalazi i Luštica Bay, luksuzno marina, naselje bogatog sadržaja.

Duž cijele rute panoramskog puta “Život na Luštici”, pred vama će se otvoriti predjeli čudesne ljepote, puni kontrasta koji se na poseban način mire i dopunjuju. Uživat ćete u pogledu na planinske masive **Lovćen i Orjen**, kao i na brdo Vrmac koji razdvaja tivatski od kotorskog zaliva. Vidjećete **Tivat, Herceg Novi i hercegnovsku rivijeru**, krtoljski arhipelag koji čine ostrva: **Ostrvo cvijeća, Sveti Marko i Gospa od milosti**, nepregledno plavetnilo Jadranskog mora i još mnogo toga.

Pješačke, biciklističke i planinarske staze. Obuj svoje cipele za pješaćenje i uživaj u fantastičnom pogledu na ljepote Bokokotorskog zaliva.

Biciklizam na poluostrvu Luštica je rezervisan za dobro pripremljene i opremljene bicikliste. Put je asfaltiran i ugodan za vožnju, a duž puta se nalaze bezbroj malih mediteranskih mjesta sa konobama, plažama i pontama koje nude osvježenje i predah.

Ništa manje nisu zanimljive ni pješačke staze s kojima je poluostrvo išarano! Pješaćite kroz bogate maslinjake Tića, Babunaca, Radovića... Zavisno od staze koju odaberete ona će vas odvesti do: austrougarskih tvrđava Grabovac, Arza, Kabala, Luštica, uvale Pržna, Obosnika – najviše tačke Luštice sa fenomenalnim pogledom na Bokokotorski zaliv, izuzetno šarmantnog ribarskog mjesta Rose ili atraktivnog izletišta sa plažama na Žanjicama i Mirištima.

Poluostrvo Luštica je prava poslastica i za ljubitelje ronjenja. Brodske olupine, poput vremenskih kapsula, svjedoče o burnoj i zanimljivoj prošlosti ovog podneblja. Morske dubine koje okružuju poluostrvo Luštica pravi su podvodni muzej, a svaka olupina ima svoju priču.

Na Luštici možete da birate da plivate, jedrite, ronite, igrate golf ili da probate kajaking ili Stand-Up-Paddling - veslanje u stojećem stavu na dasci.

Putevi hrane... Ako te kroz putovanje vodi miris hrane, ribe, sira ili pršute, onda znaj da te avantura po tvojoj mjeri očekuje na Luštici. Zadovolji sva svoja čula i posjeti mjesta koje čuvaju tradiciju domaće proizvodnje. Jasno je da nigdje riba nije tako ukusna kao u mjestima gdje su ribarske mreže dio svakodnevice. Ovdje i maslinovo ulje preko salate, sira i domaćeg hljeba ima drugačiji ukus. Dugogodišnja tradicija iznjedrila je kvalitet, što je jasno već pri prvom pogledu na guste maslinjake duž poluostrva, naročito u selu Tići. Možda je i do začina, jer sve što možete da zamislite od mediteranskog bilja, raste na Luštici. Na trpezi luštičkih porodica su česte mahunarke, zelje, blitva i nadaleko čuveni luštički sir iz ulja. Posebno je cijenjeno samoniklo bilje, poput žućenice i šparoga, od kojih se pravi salata, pite i kolači. Riba je nezaobilazna, ali i specijaliteti poput sušene hobotnice. Luštičani su vični i u uzgajanju školjki.

Meso se nekada konzumiralo povremeno, a čuveni luštički pršut služio samo u rijetkim prilikama. Specijalitet luštičkog poluostrva je i „longa“, svinjska pečenica sušena sa začinskim biljem. Posljednjih godina, Luštičani se vraćaju na svoja ognjišta. Pratite mapu, posjetite ih i otkrijte čime se sada bave. Zauvijek ćete pamtit i taj miris ljeta i ukus luštičke kuhinje!

Luštički pršut, lokalni specijalitet koji je svojim vrhunskim kvalitetom bio poznat na bečkom dvoru, danas je nezaobilazna delicija bez koje ne može proći gastro avantura na Luštici. Izuzetan kvalitet mu daje hrastov žir i žir česvine koji se koristi za ishranu svinja, kao i specifična tehnika soljenja i sušenja pršuta na Luštici.

Krašići

Klinci

Rose

Bjelila

Brguli

Radovići

Nadamo se da ste istinski uživali u šetnji, hrani, vidikovcima i pričama. Iznad svega, nadamo se da ste na ovom panoramskom putu upoznali **Lušticu** i da ćete joj se ponovo vratiti. Ljepote ovog poluostrva su nepregledne i tek čekaju na vas. Rekli smo vam već, **Luštica će vam ukrasti srce.**

Palih Boraca 19
85320 Tivat, Crna Gora
info@tivat.travel
tel./fax +382 32 671 323

www.tivat.travel

Jova Dabovića 12
85340 Herceg Novi, Crna Gora
info@hercegnovi.travel
tel./fax + 382 31 350 820

www.hercegnovi.travel

